

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

09.09.2024 р.

протокол № 09, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 09.09.2024 № 149

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО/
CIVIL LAW**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	Bachelor
Галузь знань	08 «Право» /	08 «Law»
Спеціальність	081 «Право»/	081 «Law»
Освітня програма	«Право» /	«Право»

Розробники: Сухоребра Тетяна, кандидат юридичних наук, доцент
Шевчук Тетяна, старший викладач

Гарант освітньої програми «Право»: Костюк Наталія, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри права від 02.09.2024 р. протокол № 11, на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 06.09.2024 р. протокол № 07.

Рецензенти: Бахновська Ірина, кандидат юридичних наук, доцент.
Білоус Ірина, адвокат Вінницької обласної колегії адвокатів

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 16.09.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 3,13.
Обл.-вид. арк. 2,90. Тираж 2. Зам. № 414.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою вивчення освітнього компонента «Цивільне право» є оволодіння і набуття студентами теоретичних знань із загальних засад цивілістики та основних її інститутів, а саме: ознайомлення з предметом і методом цивільного права; його джерелами, системою, принципами, завданнями та функціями; поняттям цивільних правовідносин, особистими немайновими правами і правом інтелектуальної власності; поняттям та змістом статусу фізичної та юридичної особи, учасника та суб'єкта цивільних правовідносин; термінами «представництво», «правочин», «строки» тощо; інститутами речового, зобов'язального та спадкового права, вироблення правового мислення та практичних навичок щодо тлумачення та застосування чинного законодавства у сфері укладення, зміни та припинення цивільних угод, виконання позадоговірних зобов'язань, у сфері відповідальності учасників деліктних відносин, а також спадкового права.

Завданнями освітнього компонента є:

- формування у здобувачів вищої освіти системи науково-теоретичних та практичних знань з цивільного права;
- визначення та розкриття змісту цивільно-правових понять, категорій та інститутів, законодавчих актів;
- виховання поваги до законів, їх додержання та виконання в практичній діяльності.

Результатом вивчення освітнього компонента «Цивільне право» для освітньої програми «Право» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

- **загальні компетентності:**

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та тендерні проблеми.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- **спеціальні (фахові) компетентності:**

- СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
- СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
- СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

- СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компонента «Цивільне право» полягають:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки «бакалавр», базується на вивченні таких освітніх компонентів, як «Теорія держави і права» та є інформаційною основою для вивчення освітніх компонентів «Цивільне процесуальне право», «Господарське право і процес», тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може

		використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08.

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки

Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	всього	З них				
		лекції	практ.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7
	І семестр					
Тема 1. Поняття цивільного права як галузі права, його предмет, метод, джерела.	8	2	2	4	В, УД, Т	4
Тема 2. Цивільні правовідносини.	8	2	2	4	В, Т, К	4
Тема 3. Здійснення та захист цивільних прав.	8	2	2	4	Д, К	4
Тема 4. Цивільно-правова відповідальність.	8	2	2	4	П, К	4
Тема 5. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин.	8	2	2	4	В, Т, К	4
Тема 6. Юридичні особи в цивільному праві.	8	2	2	4	Д, Т, РМГ	4
Тема 7. Об'єкти цивільних прав	8	2	2	4	К, П	4
Тема 8. Правочини.	8	2	2	4		4
Тема 9. Представництво.	8	2	2	4	В, УД, Т	4
Тема 10. Строки і терміни в цивільному праві, позовна давність.	8	2	2	4	В, П, РМГ	4
Тема 11. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.	8	2	2	4	Д, К	4
Тема 12. Характеристика видів особистих немайнових прав фізичної особи за цивільно-правовою доктриною.	8	2	2	4	В, П, Т	4
Тема 13. Загальна характеристика права власності.	8	2	2	4	В, Т, К	4
Тема 14. Набуття та припинення права власності	8	2	2	4	Д, К	4
Тема 15. Право спільної власності.	8	2	2	4	В, Т, К	4
Тема 16. Захист права власності.	8	2	2	4	В, РМГ, П	4
Тема 17. Загальна характеристика прав на чужі речі. Сервітут. Емфітевзис та суперфіцій.	12	4	4	4	К, П	4
Тема 18. Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.	8	2	2	4	В, УД, Т	4
Тема 19. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності.	8	2	2	4	Д, К	4
Тема 20. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності.	8	2	2	4	В, Т, К	4
Індивідуальне завдання	16			16	ІЗ	16
Разом за І семестр	180/6	42	42	96		
Підсумковий контроль						Екзамен

	II семестр					
Тема 1. Загальні положення зобов'язального права.	6	2	2	2	В, П	3
Тема 2. Виконання зобов'язань. Відповідальність за порушення зобов'язань.	6	2	2	2	В, Д	3
Тема 3. Способи забезпечення виконання зобов'язань.	5		2	3	Т, УД	3
Тема 4. Припинення зобов'язань.	6	2	2	2	В, К	3
Тема 5. Цивільно-правовий договір.	6	2	2	2	Т, К	3
Тема 6. Договір купівлі-продажу.	9	2	4	3	В, К	3
Тема 7. Договір поставки. Договір контрактації.	9	2	4	3	УД, Т	3
Тема 8. Окремі види договірних зобов'язань, що опосередковують перехід права власності: договір міни (бартеру); договір дарування; договір довічного утримання; договір ренти.	9	2	4	3	В, Т, РМГ	3
Тема 9. Договір найму (оренди). Різновиди договору майнового найму.	6	2	2	2	В, К	3
Тема 10. Договір підряду. Спеціальні види договорів підряду.	6	2	2	2	В, П	3
Тема 11. Договір доручення, комісії, управління майном, зберігання (схову).	6	2	2	2	К, Т	3
Тема 12. Цивільно-правові договори у фінансовій та банківській сфері.	6	2	2	2	В, К	3
Тема 13. Недоговірні зобов'язання. Зобов'язання з односторонніх дій.	7		4	3	УД, Т	3
Тема 14. Зобов'язання із відшкодування шкоди.	6	2	2	2	К, Т	3
Тема 15. Окремі(спеціальні) делікти в цивільному праві.	6	2	2	2	Т, К	3
Тема 16. Загальні положення спадкового права.	6	2	2	2	К, В	3
Тема 17. Спадкування за заповітом.	7	2	2	3	В, П	3
Тема 18. Спадкування за законом.	6	2	2	2	В, Д	3
Тема 19. Здійснення права на спадкування.	6	2	2	2	Т, К	3
Тема 20. Виконання заповіту.	5		2	3	В, П	3
Тема 21. Спадковий договір.	5		2	3	В, Т, РМГ	3
Індивідуальне завдання	16			16	ІЗ	25
Курсова робота				30		
Разом за II семестр	180/6	34	50	96		
Разом за навчальний рік	360/12	76	92	192		
Підсумковий контроль						Екзамен

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

I семестр

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

Т – тестування – 1 бал.

К – кейс-стаді – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (участь у наукових заходах: стаття / теза / доповідь / участь у наукових конкурсах – 10 балів; підготовка презентації – 6 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II семестр

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

Т – тестування – 1 бал.

К – кейс-стаді – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 25 балів (участь у наукових заходах: стаття / теза / доповідь / участь у наукових конкурсах – 10 балів; підготовка реферату – 8 балів; есе – 7 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента (теми програми)

Тема 1. Поняття цивільного права як галузі права, його предмет, метод, джерела

Поняття цивільного права як галузі приватного права. Об'єктивність поділу права на приватне і публічне. Предмет та метод цивільного права. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права. Джерела цивільного права. Поняття та види джерел цивільного права. Поняття та види актів цивільного законодавства. Конституція України як основа цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства. Закони України як акти цивільного законодавства України. Регулювання цивільних відносин актами Президента України. Постанови Кабінету Міністрів України як акти цивільного законодавства. Забезпечення верховенства норм Цивільного кодексу України. Цивільно-правовий договір як джерело цивільного права. Міжнародні договори як джерела цивільного права. Звичаї як джерела цивільного права. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону та аналогія права. Тлумачення цивільно-правових норм.

Тема 2. Цивільні правовідносини

Поняття цивільного правовідношення. Елементи цивільного правовідношення. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Поняття та зміст суб'єктивних прав та обов'язків. Види цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Речі та їх класифікація. Складові частини речі та складна річ. Головна річ та її приналежність. Продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство (єдиний майновий комплекс). Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи та види цінних паперів. Оборотоzdатність цінних паперів. Цінні папери на пред'явника, іменні та ордерні цінні папери. Порядок передачі прав за цінними паперами. Документарні та бездокументарні цінні папери. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Нематеріальні блага: результати інтелектуальної, творчої діяльності людини, інформація. Особисті немайнові блага фізичної особи.

Тема 3. Здійснення та захист цивільних прав.

Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.

Тема 4. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 5. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Нікчемність правочинів та недійсність актів, що обмежують можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. Акти цивільного стану. Фізична особа-підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Банкрутство фізичної особи-підприємця.

Тема 6. Юридичні особи в цивільному праві.

Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Класифікація юридичних осіб. Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Використання юридичними особами торговельних марок та географічних зазначень товарів (продукції), послуг, робіт, які вони випускають, надають, виконують. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб. Органи юридичної особи та їх види. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі товариства. Господарське товариство та його види. Створення господарських товариств однією особою. Виробничий кооператив. Непідприємницькі товариства та їх види. Правовий статус установ. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичних осіб. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва(злиття, приєднання, поділ та перетворення). Припинення юридичної особи у формі ліквідації. Добровільний порядок ліквідації юридичної особи. Припинення юридичної особи у формі ліквідації через процедуру банкрутства. Виділ юридичної особи.

Тема 7. Об'єкти цивільних прав

Поняття та види об'єктів цивільних прав. Речі та їх класифікація. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 8. Правочини

Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину. Здатність осіб до вчинення правочину. Форма вчинення правочину, її види. Захист прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей при вчиненні правочину їх батьками (усиновлювачами). Презумпція правомірності правочину. Державна реєстрація правочину та її значення. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Поняття та види недійсних правочинів. Правові наслідки недійсності правочину. Момент, з якого правочин вважається недійсним. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.

Тема 9. Представництво

Поняття та види представництва. Значення інституту представництва. Підстави виникнення представництва та його види. Представництво за законом. Представництво на підставі акту органу юридичної особи. Договірне представництво. Представництво за довіреністю. Комерційне представництво. Передоручення. Повноваження представника. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Поняття і види довіреності. Форма та строк довіреності. Довіреність юридичної особи. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема 10. Строки і терміни в цивільному праві, позовна давність.

Поняття та визначення строку та терміну. Види цивільно-правових строків та термінів. Початок перебігу та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття, значення і види дії позовної давності. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності. Поновлення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 11. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи

Поняття, ознаки і класифікація особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи та соціальне буття фізичної особи. Особисті немайнові права юридичних осіб. Обмеження особистих немайнових прав. Здійснення та захист особистих немайнових прав.

Тема 12. Характеристика видів особистих немайнових прав фізичної особи за цивільно-правовою доктриною.

Право на життя. Репродуктивні права. Право на здоров'я. Право на безпечне довкілля. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на сім'ю, опіку та піклування. Право на ім'я. Право на гідність, честь і ділову репутацію. Право на індивідуальність. Право на особисте життя. Право на інформацію. Право на свободу творчості та вибір роду занять. Право на місце проживання та недоторканність життя. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднань та мирні зібрання.

Тема 13. Загальна характеристика права власності.

Загальна характеристика речового права. Види речових прав. Право власності. Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Публічна і приватна власність. Поняття права приватної власності. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права власності. Зміст права власності. Правомочності власника. Обов'язки власника. Загальні засади здійснення права власності. Межі права власності та підстави його обмеження.

Тема 14. Набуття та припинення права власності.

Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це право; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлюючі документи. Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація та інші підстави припинення права власності.

Тема 15. Право спільної власності

Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Тягар утримання майна, що є у спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній

частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Тема 16. Захист права власності

Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. Зобов'язально-правові способи захисту права власності.

Тема 17. Загальна характеристика прав на чужі речі. Сервітут. Емфітевзис та суперфіцій.

Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види. Право володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення та припинення. Обов'язок недобросовісного володільця щодо повернення майна особі, яка має на нього право власності чи інше право, або яка є добросовісним володільцем. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут). Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Підстави виникнення та припинення. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб, та землекористувача. Право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою. Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови, та землекористувача. Підстави та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою для забудови.

Тема 18. Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.

Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особливості цивільно-правового регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю. Джерела інтелектуальної власності. Міжнародно-правові акти (договори, конвенції тощо) застосовуються до правовідносин з інтелектуальної власності.

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Право на об'єкти інтелектуальної власності. Особисті немайнові та майнові права на об'єкти інтелектуальної власності. Виключні права на об'єкти інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Строк дії права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом. Наслідки порушення права інтелектуальної власності.

Тема 19. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності.

Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення. Поняття і види суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Порушення авторських і суміжних прав, порядок і способи їх захисту.

Поняття патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Патент та його види. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок, строки їх чинності. Підстави та правові наслідки припинення чинності патенту та визнання його недійсним. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Інститут засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Поняття комерційного (фірмового) найменування. Поняття торговельної марки. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення та його зміст. Інші види прав інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття, на компонування інтегральної мікросхеми, на раціоналізаторську пропозицію, на сорт рослин, породу тварин, на комерційну таємницю.

2 Семестр

Тема 10. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності.

Засади захисту права інтелектуальної власності. Поняття захисту прав інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності. Способи захисту прав інтелектуальної власності.

Цивільно-правова відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Зміст порушення прав на об'єкти промислової власності. Зміст порушення авторського права і суміжних прав.

Тема 11. Загальні положення зобов'язального права.

Поняття, загальна характеристика та функції зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального та речового права. Система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні та позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання.

Тема 12. Виконання зобов'язань. Відповідальність за порушення зобов'язань.

Поняття та загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Принципи виконання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання. Поняття та правові наслідки порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Розірвання договору. Поняття та умови відповідальності за порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Тема 13. Способи забезпечення виконання зобов'язань.

Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань). Поняття, значення та функції способів забезпечення виконання зобов'язань. Класифікація способів забезпечення. Неустойка. Завдаток. Поручка. Гарантія. Застава. Притримання.

Тема 14. Припинення зобов'язань.

Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Передання боржником кредиторів відступного. Зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Новація і сфера її застосування. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи – підстава припинення зобов'язання.

Тема 15. Цивільно-правовий договір.

Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі.

Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір.

Зміст договору. Форма договору. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Зміна та розірвання договору.

Тема 16. Договір купівлі-продажу.

Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору. Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види. Договір купівлі-продажу підприємства.

Тема 17. Договір поставки. Договір контрактації.

Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Співвідношення цивільного та господарського законодавства в регулюванні договорів поставки.

Тема 18. Окремі види договірних зобов'язань, що опосередковують перехід права власності: договір міни (бартеру); договір дарування; договір довічного утримання; договір ренти.

Договір міни. Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Права та обов'язки сторін за договором. Договір дарування з умовою передання дарунку у майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору на вимогу дарувальника. Поняття, предмет та форма договору про пожертву. Сторони за договором про пожертву. Права жертвувача. Договір ренти. Поняття, предмет, форма договору ренти. Сторони в договорі ренти, їх права та обов'язки. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти. Договір довічного утримання (догляду) Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Забезпечення виконання договору. Припинення договору. Правові наслідки розірвання договору. Перехід прав та обов'язків за договором.

Тема 19. Договір найму (оренди). Різновиди договору майнового найму.

Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму. Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види. Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла. Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Строк договору. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі. Підстави та правові наслідки розірвання договору. Поняття, предмет, форма та строк договору позички. Зміст договору позички. Розірвання договору. Припинення договору.

Тема 20. Договір підряду. Спеціальні види договорів підряду.

Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи. Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони договору, їх права та обов'язки. Ризики та відповідальність сторін за договором.

Тема 21. Договір доручення, комісії, управління майном, зберігання (схову).

Поняття, предмет та форма договору зберігання. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Зберігання речей, визначених родовими ознаками.

Відповідальність зберігача за договором зберігання. Договір складського зберігання. Складські документи. Спеціальні види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, в камерах схову організацій транспорту, у гардеробі організацій та у готелях. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажира під час його перевезення. Зберігання речей, що є предметом спору. Договір охорони. Договір доручення. Поняття договору доручення. Сторони договору доручення, їх права та обов'язки. Строк договору. Припинення договору та його наслідки. Договір комісії. Поняття та умови договору комісії. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору. Субкомісія. Договір управління майном. Поняття, предмет та форма договору управління майном. Істотні умови договору. Строк договору. Сторони в договорі, їх права і обов'язки. Відповідальність управителя. Припинення договору.

Тема 22. Цивільно-правові договори у фінансовій та банківській сфері.

Поняття і значення страхування. Об'єкти та види страхування. Співстрахування. Перестрахування. Суб'єкти страхових відносин. Поняття, предмет та форма договору страхування. Сторони у договорі страхування, їх права та обов'язки. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Істотні умови договору. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування. Договір страхування майна. Договір страхування цивільної відповідальності. Поняття і види зобов'язань з особистого страхування. Страхування життя. Страхування від нещасних випадків і захворювань. Медичне страхування. Обов'язкове страхування. Договір позики. Поняття, предмет та форма договору позики. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору позики. Кредитний договір. Поняття, сторони та форма кредитного договору. Права та обов'язки сторін за договором. Комерційний кредит. Договір банківського вкладу (депозиту). Поняття, сторони та форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Виконання і припинення договору банківського вкладу. Договір банківського рахунка. Поняття та предмет договору банківського рахунка. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта. Обмеження права розпорядження рахунком. Розірвання договору банківського рахунка. Банківська таємниця. Договір факторингу. Поняття та предмет договору факторингу. Сторони в договорі факторингу, їх права та обов'язки. Порядок та форми безготівкових розрахунків. Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття, зміст та основні форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 23. Недоговірні зобов'язання. Зобов'язання з односторонніх дій.

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань з правомірних дій. Публічна обіцянка винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Тема 24. Зобов'язання із відшкодування шкоди.

Поняття та загальна характеристика зобов'язання із завдання шкоди. Суб'єкти та об'єкт зобов'язання із завдання шкоди. Право регресу до винної особи. Регресні вимоги та їх види.

Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди. Підстави (умови) відповідальності за завдання шкоди. Поняття протиправної поведінки. Поняття шкоди. Поняття причинного зв'язку між протиправною поведінкою та завданою шкодою. Поняття недоговорної вини. Випадки відповідальності без вини. Підстави звільнення від відповідальності за завдання шкоди.

Тема 25. Окремі (спеціальні) делікти в цивільному праві.

Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, заподіяну їхнім працівником або іншою особою.

Відповідальність за шкоду, завдану малолітніми, неповнолітніми та недієздатними особами. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, завдану актами влади. Відповідальність за шкоду, заподіяну правоохоронними органами. Відповідальність за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Компенсація моральної шкоди.

Тема 26. Загальні положення спадкового права.

Поняття та види спадкування. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки осіб, які не входять до складу спадщини. Особливості спадкування окремих об'єктів. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

Тема 27. Спадкування за заповітом.

Поняття та ознаки заповіту. Вимоги до форми та змісту заповіту. Заповіти, прирівняні до нотаріально посвідчених. Заповіт з умовою. Спільний заповіт подружжя. Секретний заповіт. Принцип свободи заповідальних розпоряджень. Обмеження свободи заповідальних розпоряджень. Обов'язкова частка у спадщині. Підпризначення спадкоємця. Усунення заповідачем спадкоємця від права спадкування. Заповідальний відказ. Покладання.

Тема 28. Спадкування за законом.

Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Тема 29. Здійснення права на спадкування.

Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Спадкова трансмісія. Відмова від прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця. Відшкодування витрат, які падають на спадкоємця. Охорона спадкового майна та управління ним. Оформлення права на спадщину. Відумерлість спадщини.

Тема 30. Виконання заповіту.

Поняття та загальна характеристика виконання заповіту. Юридична природа відносин із виконання заповіту. Виконавець заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень та на відшкодування витрат, пов'язаних з цим. Припинення повноважень виконавця заповіту.

Тема 31. Спадковий договір.

Поняття, предмет та форма спадкового договору. Сторони в договорі, їх права і обов'язки. Забезпечення виконання та розірвання спадкового договору.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувачів (в год)
1	2	3
I семестр		
Аналізувати співвідношення цивільного права з іншими галузями права. Пояснювати дію цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Розуміти поняття, предмет і метод цивільного права. Характеризувати функції та систему цивільного права.	Тема 1. Поняття цивільного права як галузі права, його предмет, метод, джерела Лекція 1. План 1. Загальна характеристика цивільного права як галузі права. 2. Предмет та метод цивільного права. 3. Принципи, функції та система цивільного права. 4. Поняття та види джерел цивільного права. Рекомендовані джерела: основні: 1, 65, 70, 71, 72, 73, 74 додаткові: 7, 19, 31 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Цивільне право – галузь приватного права. 2. Місце цивільного права в системі права України. 3. Акти цивільного законодавства, їх дія. 4. Договори, як джерела цивільного законодавства. 5. Звичаї, як джерела цивільного права. 6. Роль судової практики в правовому регулюванні цивільних відносин. 7. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. 8. Аналогія закону та аналогія права.	4
	Практичне заняття 1. 1. Поняття цивільного права як приватного права. 5. Функції цивільного права. 2. Принципи цивільного права 3. Система цивільного права. 4. Джерела цивільного права. 5. Тлумачення цивільно-правових норм.	2
Аналізувати поняття та елементи цивільного правовідношення. Пояснювати зміст суб'єктивних прав та обов'язків. Розуміти поняття матеріальних та нематеріальних благ. Характеризувати поняття та види об'єктів цивільних	Тема 2. Цивільні правовідносини. Лекція 2. План 1. Поняття та особливості цивільних правовідносин. 2. Види цивільних правовідносин. 3. Елементи цивільного правовідношення. Рекомендовані джерела: основні: 1, 65, 68, 70, 71, 72, 74 додаткові: 7, 19, 20 інтернет-ресурси: 1-5	2

1	2	3
прав.	Самостійна робота: 1. Поняття та елементи цивільного правовідношення. 2. Суб'єкти, об'єкти та зміст цивільних правовідносин. 3. Поняття та зміст суб'єктивних прав та обов'язків. 4. Поняття та види об'єктів цивільних прав. 5. Матеріальні блага як об'єкти цивільних прав. 6. Нематеріальні блага: результати інтелектуальної, творчої діяльності людини, інформація. 7. Особисті немайнові блага фізичної особи.	6
	Практичне заняття 2. 1. Поняття та види цивільних правовідносин. 2. Елементи цивільного правовідношення. 3. Підстави виникнення цивільних правовідносин.	2
Аналізувати поняття і зміст суб'єктивного права на захист цивільних прав та інтересів. Пояснювати способи захисту цивільних прав та інтересів. Розуміти межі здійснення цивільних прав.	Тема 3. Здійснення та захист цивільних прав. Лекція 3. План 1. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист цивільних прав та інтересів. 2. Основні способи захисту цивільних прав та інтересів судом, державними органами та органами місцевого самоврядування, нотаріусами. Рекомендовані джерела: основні: 1, 7, 12, 32, 61, 64, 65, 70, 71 додаткові: 1, 8, 10, 13, 15, 18, 20, 27, 29 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 2. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків. 3. Момент виникнення та припинення права на захист цивільних прав. 4. Відмова особи від здійснення права на захист цивільних прав (нездійснення).	4
	Практичне заняття 3. 1. Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків 2. Право на захист цивільних прав та інтересів. Основні способи захисту цивільних прав та інтересів. 3. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.	2
Аналізувати умови та підстави цивільно-правової відповідальності. Характеризувати види цивільно-правової відповідальності	Тема 4. Цивільно-правова відповідальність. Лекція 4. План 1. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. 2. Види цивільно-правової відповідальності. 3. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності. 4. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 30, 61, 62, 65, 70, 71, 74	2

	додаткові: 27, 35 інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота: 1. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. 2. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. 3. Момент виникнення та припинення права на захист цивільних прав. 4. Відмова особи від здійснення права на захист цивільних прав (нездійснення).	6
	Практичне заняття 4. 1. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. 2. Поняття, види та форми цивільно-правової відповідальності. 3. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.	2
Аналізувати поняття фізичної особи як суб'єкта цивільних відносин. Пояснювати цивільну правоздатність та цивільну дієздатність фізичної особи. Розуміти поняття опіки та піклування. Характеризувати порядок здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Усвідомлювати межі цивільно-правової відповідальності фізичної особи-підприємця.	Тема 5. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин Лекція 6. План 1. Поняття фізичної особи. 2. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність фізичної особи. 3. Фізична особа-підприємець 4. Визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 65, 66, 70, 71, 72, 74 додаткові: 5, 7, 40 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Фізична особа як суб'єкт цивільних відносин. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність фізичної особи. 2. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. 3. Порядок та умови державної реєстрації фізичної особи як підприємця. 4. Основні права та обмеження фізичної особи в галузі підприємництва. 5. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. 6. Підстави та правові наслідки банкрутства фізичної особи-підприємця. Припинення підприємницької діяльності фізичною особою.	4
	Практичне заняття 5. 1. Поняття фізичної особи як суб'єкта цивільних відносин.	2

	2. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. 3. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. 4. Опіка та піклування. 5. Порядок здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. 6. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця.	
Аналізувати поняття, ознаки юридичної особи. Пояснювати порядок створення юридичної особи. Розуміти поняття цивільної правоздатності та цивільної дієздатності юридичних осіб. Характеризувати органи юридичної особи та їх види.	Тема 6. Юридичні особи в цивільному праві. Лекція 6. План 1. Поняття та ознаки юридичної особи. 2. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб за Цивільним кодексом України. 3. Створення юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб та її правове значення. Припинення юридичних осіб. 4. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 22, 23, 24, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 3, 4, 6 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та класифікація юридичних осіб. 2. Державна реєстрація юридичних осіб. 3. Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження та найменування юридичної особи. 4. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб. 5. Органи юридичної особи та їх види. Організаційно-правові форми юридичних осіб. 6. Філії та представництва юридичної особи. 7. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва(злиття, приєднання, поділ та перетворення) та у формі ліквідації, в тому числі через процедуру банкрутства.	6
	Практичне заняття 6. 1. Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. 2. Теорії юридичної особи. 3. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб. 4. Створення та реєстрація юридичних осіб. 5. Засоби індивідуалізації юридичних осіб. Органи юридичної особи. 6. Філії та представництва юридичної особи. 7. Припинення юридичних осіб.	2

Аналізувати поняття та види об'єктів цивільних прав. Пояснювати поняття речей як об'єктів цивільних правовідносин. Розуміти значення грошей та валютних цінностей як об'єктів цивільних правовідносин. Характеризувати дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. характеристику видів об'єктів цивільних прав.	Тема 7. Об'єкти цивільних прав Лекція 7. 1. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Речі та їх класифікація. 2. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. 3. Цінні папери та їх ознаки. 4. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Рекомендовані джерела: основні: 1, 10, 26, 33, 34, 35, 38, 48, 64, 66, 70, 71 додаткові: 1, 14, 32, 38, 39, 42 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Речі та їх класифікація. 2. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. 3. Послуги як об'єкти цивільних правовідносин.	4
	Практичне заняття 7. 1. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Речі та їх класифікація. 2. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. 3. Цінні папери та їх ознаки. 4. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин.	2
	Тема 8. Правочини Лекція 8. План 1. Поняття правочину, його місце в системі юридичних фактів. 2. Види правочинів. 3. Зміст правочину, його тлумачення. 4. Форма правочину. Недійсні правочини: поняття, види та правові наслідки недійсності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 74 додаткові: 2, 43 інтернет-ресурси: 1-5	2
Аналізувати поняття та ознаки правочинів. Пояснювати умови дійсності правочинів. Розуміти законність змісту правочину. Характеризувати види правочинів. Усвідомлювати правові наслідки недійсності правочину.	Самостійна робота: 1. Поняття, ознаки та види правочинів. 2. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину. 3. Захист прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей при вчиненні правочину їх батьками (усиновлювачами). 4. Презумпція правомірності правочину. 5. Правові наслідки недійсності правочину.	6
	Практичне заняття 8. 1. Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів. 2. Здатність учасників цивільних відносин вчиняти правочини. 3. Воля і волевиявлення. Мотив та підстава (кауза) правочину, їх правове значення.	2

	4. Форма вчинення правочину, її види. 5. Поняття та види недійсних правочинів.	
Аналізувати поняття та зміст представництва. Пояснювати Підстави виникнення представництва.	Тема 9. Представництво Лекція 9. План 1. Поняття та види представництва. 2. Підстави виникнення представництва. 3. Суб'єкти представництва. Повноваження представника. 4. Поняття і види довіреності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 11, 17, 52, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 74 додаткові: 2, 3, 7. 18 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Значення інституту представництва. 2. Підстави виникнення представництва та його види. 3. Повноваження представника. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. 4. Довіреність, її види. Довіреність юридичної особи. 5. Скасування довіреності. 6. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.	4
	Практичне заняття 9. 1. Поняття представництва. Сфера його застосування представництва. Повноваження представника. 2. Суб'єкти. 3. Види представництва. 4. Довіреність: а) поняття та види; б) форма; в) строк; г) припинення дії. 5. Передоручення.	2
Розуміти поняття та тривалість позовної давності. Характеризувати види цивільно-правових строків (термінів). Усвідомлювати правові наслідки закінчення позовної давності.	Тема 10. Строки і терміни в цивільному праві, позовна давність. Лекція 10. План 1. Поняття, значення і юридична природа строків (термінів) в цивільному праві. 2. Види цивільно-правових строків та термінів. 3. Поняття, значення і види дії позовної давності. 4. Тривалість позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність Рекомендовані джерела: основні: 1, 7, 12, 30, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 2, 40 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та види цивільно-правових строків (термінів).	4

Аналізувати поняття, ознаки та підстави виникнення особистих немайнових прав. Характеризувати види особистих немайнових прав. Пояснювати права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Розуміти права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	2. Початок перебігу та закінчення строку. 3. Порядок вчинення дій в останній день строку. 4. Поняття та тривалість позовної давності. 5. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності. 6. Імперативність та диспозитивність у визначенні та застосуванні позовної давності. 7. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. 8. Поновлення позовної давності.	
	Практичне заняття 10. 1. Поняття та визначення строку та терміну. 2. Види цивільно-правових строків (термінів). 3. Визначення та обчислення строків (термінів). 4. Поняття позовної давності. 5. Тривалість позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність. 6. Початок перебігу позовної давності. 7. Зупинення та переривання позовної давності. 8. Правові наслідки закінчення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.	2
	Тема 11. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи Лекція 11. План 1. Поняття, ознаки і класифікація особистих немайнових прав. 2. Обмеження особистих немайнових прав. 3. Здійснення та захист особистих немайнових прав. Рекомендовані джерела: основні: 1, 8, 61, 65, 68, 70, 71, 72, 74 додаткові: 1, 21, 22, 28, 37 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та ознаки особистих немайнових прав. 2. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи та соціальне буття фізичної особи. 3. Особисті немайнові права юридичних осіб. 4. Обмеження особистих немайнових прав. 5. Здійснення та захист особистих немайнових прав.	4
	Практичне заняття 11. 1. Поняття і класифікація особистих немайнових прав. 2. Таємниця особистого життя людини. Поняття та види. 3. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи. 4. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. 5. Здійснення особистих немайнових прав. 6. Захист особистих немайнових прав.	2

Характеризувати особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи та особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.	Тема 12. Характеристика видів особистих немайнових прав фізичної особи за цивільно-правовою доктриною. Лекція 12. План 1. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. 2. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Рекомендовані джерела: основні: 1, 8, 61, 65, 68, 70, 71, 72, 74 додаткові: 1, 21, 22, 28, 37 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. 2. Право на свободу та особисту недоторканість. 3. Право на опіку та піклування. 4. Право на безпечне довкілля. 5. Право на повагу до честі та гідності. 6. Право на індивідуальність та особисте життя. Право на інформацію. 7. Право на місце проживання та недоторканість житла. Право на вибір роду занять. Право на пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.	6
	Практичне заняття 12. 1. Загальна характеристика особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. 2. Загальна характеристика особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.	2
Аналізувати поняття та зміст власності і право власності. Розуміти форми і види права власності. Характеризувати суб'єктів та об'єкти права власності.	Тема 13. Загальна характеристика права власності. Лекція 13. План 1. Власність і право власності. Зміст права власності. 2. Елементи права власності за цивільним законодавством. 3. Об'єкти права власності. Форми і види права власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 3, 6, 22-24, 28, 54, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 12, 14, 15, 24, 35, 41 інтернет-ресурси: 1-5	2

	Самостійна робота: 1. Поняття права власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні. 2. Непорушність права власності. 3. Зміст, здійснення та обмеження права власності. 4. Тягар утримання майна. 5. Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. 6. Об'єкти права власності.	4
	Практичне заняття 13. 1. Загальна характеристика речового права. 2. Види речових прав. 3. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. 4. Суб'єкти права власності. Об'єкти права власності.	2
Розуміти поняття і види підстав набуття права власності. Аналізувати способи набуття та припинення права власності. Характеризувати підстави набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні.	Тема 14. Набуття та припинення права власності. Лекція 14. План 1. Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні. 2. Набуття права власності. Правовстановлюючі документи. 3. Припинення права власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 3, 6, 22-24, 28, 36, 54, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 12, 15, 24, 35, 41 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це право; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності.	6
	Практичне заняття 14. 1. Первісні та похідні способи набуття права власності. 2. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. 3. Припинення права власності внаслідок знищення майна. 4. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності.	2
Аналізувати поняття, ознаки права спільної власності.	Тема 15. Право спільної власності Лекція 15. План 1. Поняття права спільної власності.	2

Характеризувати суб'єктів права спільної власності. Пояснювати види права спільної власності та критерій їх розмежування. Розуміти поняття спільної часткової та спільної сумісної власності.	2. Поняття спільної часткової власності. 3. Право спільної сумісної власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 3, 6, 22-24, 28, 36, 54, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 12, 15, 24, 35, 41 інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота: 1. Поняття, ознаки та види спільної власності. 2. Суб'єкти права спільної власності. 3. Правила визначення часток у праві спільної часткової власності. 4. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності (суб'єкти, порядок здійснення, правові наслідки порушення). 5. Випадки виникнення спільної сумісної власності. 6. Підстави та механізм припинення спільної часткової та спільної сумісної власності.	4
	Практичне заняття 15. 1. Поняття та ознаки спільної власності. 2. Види спільної власності та критерій їх розмежування. 3. Суб'єкти права спільної власності. 4. Підстави та механізм припинення спільної часткової власності. 5. Особливості припинення спільної сумісної власності.	2
Аналізувати поняття захисту права власності. Пояснювати поняття та значення віндикаційного позову. Розуміти поняття та значення негаторного позову. Характеризувати інші засоби захисту права власності.	Тема 16. Захист права власності Лекція 16. План 1. Загальна характеристика захисту права власності. 2. Віндикаційний позов. 3. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. 4. Визнання права власності. Засоби захисту права власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 3, 6, 28, 36, 54, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 15, 24, 35, 41 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та засади захисту права власності. 2. Види позовів про захист права власності. 3. Віндикаційний позов: а) поняття віндикації; б) суб'єкти віндикації. Презумпція добросовісності набуття та законності володіння; в) предмет віндикації; г) межі віндикації; д) розрахунки при віндикації. 4. Порядок розрахунків при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. 5. Негаторний позов. 6. Позов про визнання права власності. 7. Вимоги про виключення майна з акта опису (звільнення з-під арешту).	4

	8. Зобов'язально-правові. 9. Конкуренція позовів.	
	Практичне заняття 16. 1. Загальна характеристика захисту права власності. 2. Віндикаційний, негаторний позов. 3. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. 4. Визнання права власності. 5. Інші засоби захисту права власності. Персональні засоби захисту права власності.	2
Аналізувати поняття речових прав на чуже майно. Характеризувати види речових прав на чуже майно. Пояснювати поняття користування чужим майном (сервітут). Розуміти поняття права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис); поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).	Тема 17. Загальна характеристика прав на чужі речі. Сервітут. Емфітевзис та суперфіцій. Лекція 17. План 1. Загальні положення про речові права на чуже майно. 2. Право володіння як речове право на чуже майно. 3. Право користування (сервітут).	2
	Лекція 18. 1. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). 2. Право забудови земельної ділянки (суперфіцій). 3. Інші речові права на чуже майно. Рекомендовані джерела: основні: 1, 65, 70, 71, 72, 74 додаткові: 23, 38, 39 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Загальна характеристика та види речових прав на чуже майно. 2. Право володіння чужим майном. 3. Поняття користування чужим майном (сервітут). 4. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). 5. Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). 6. Захист речових прав на чуже майно.	6
	Практичне заняття 17. 1. Загальна характеристика та види речових прав на чуже майно. 2. Право володіння чужим майном. 3. Поняття користування чужим майном (сервітут).	2
	Практичне заняття 18. 1. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). 2. Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). 3. Захист речових прав на чуже майно.	2

Аналізувати поняття, принципи та джерела права інтелектуальної власності. Пояснювати правові засади захисту прав інтелектуальної власності. Розуміти поняття об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності. Характеризувати систему органів державного управління у сфері охорони інтелектуальної власності. Усвідомлювати відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.	Тема 18. Цивільно-правове регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю. Лекція 19. План 1. Загальні положення про інтелектуальну власність. 2. Джерела права інтелектуальної власності. 3. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. 4. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 8, 25, 58, 59, 60, 66, 68, 70, 71, 74 додаткові: 2, 32, 37 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Характеристика джерел права інтелектуальної власності. 2. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності. 3. Міжнародні правові акти у сфері інтелектуальної власності. 4. Об'єкти права інтелектуальної власності. 5. Суб'єкти права інтелектуальної власності. 6. Система органів державного управління у сфері охорони інтелектуальної власності.	4
	Практичне заняття 19. 1. Поняття права інтелектуальної власності. 2. Принципи, система та джерела права інтелектуальної власності. 3. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. 4. Державна система охорони прав інтелектуальної власності.	2
Аналізувати поняття, принципи, систему та джерела авторського права та суміжних прав. Пояснювати поняття об'єктів та суб'єктів авторського права та суміжних прав. Усвідомлювати строки дії майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав.	Тема 19. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності Лекція 20. План 1. Загальна характеристика авторського права. 2. Суб'єкти авторського права. 3. Зміст авторського права 4. Суміжні права: види та правова охорона. Рекомендовані джерела: основні: 1, 8, 58, 59, 60, 66, 68, 70, 71, 74 додаткові: 2, 32, 37 інтернет-ресурси: 54, 56	2
	Самостійна робота: 1. Поняття авторського права.	6

Розуміти поняття, принципи, систему та джерела права промислової власності. Характеризувати об'єкти промислової власності.	2. Твори, які не є об'єктами авторського права. 3. Загальні підходи до визначення змісту авторського права. 4. Особисті немайнові права автора. 5. Майнові права автора на твір. 6. Обмеження майнових прав автора. 7. Правова охорона суміжних прав. 8. Міжнародна охорона суміжних прав. 9. Колективне управління авторським правом і суміжними правами 10. Загальна характеристика об'єктів промислової власності 11. Винаходи, корисні моделі та промислові зразки. 12. Правова охорона компонування (топографії) інтегральних мікросхем. 13. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій.	
Розуміти поняття, підстави та порядок вжиття запобіжних заходів захисту права інтелектуальної власності. Аналізувати судову практику, пов'язану із захистом прав інтелектуальної власності у відносинах економічної конкуренції.	Практичне заняття 20. 1. Поняття та юридична природа авторського права. 2. Поняття об'єкта авторського права. Види об'єктів авторського права. 3. Особливості суміжних прав. Захист авторського і суміжних прав. 4. Загальна характеристика об'єктів промислової власності. 5. Правова охорона компонування (топографії) інтегральних мікросхем, раціоналізаторських пропозицій.	2
	Тема 20. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності Лекція 21. План 1. Загальні правові засади захисту прав інтелектуальної власності. 2. Підстави та порядок вжиття запобіжних заходів. 3. Вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності. Рекомендовані джерела: основні: 1, 8, 58, 59, 60, 66, 68, 70, 71, 74 додаткові: 1, 2, 8, 10, 32, 37 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Підстави та порядок вжиття запобіжних заходів. 2. Вирішення спорів, пов'язаних із захистом авторського права і суміжних прав. 3. Вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав на знаки для товарів і послуг.	4
	Практичне заняття 21. 1. Правові засади захисту прав інтелектуальної власності 2. Підстави та порядок вжиття запобіжних заходів.	2

	3. Вирішення спорів, пов'язаних із захистом авторського права і суміжних прав та прав на знаки для товарів і послуг. 4. Вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав на інші об'єкти промислової власності.	
Індивідуальне завдання		16
Всього за I семестр		180/6
Підсумковий контроль		екзамен

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувачі в (в год)
1	2	3
II семестр		
Аналізувати поняття зобов'язального права. Пояснювати систему зобов'язального права. Характеризувати підстави виникнення, зміни та припинення зобов'язань.	Тема 1. Загальні положення зобов'язального права. Лекція 1. План 1. Поняття зобов'язання. 2. Види зобов'язань і система зобов'язального права. 3. Елементи зобов'язань. 4. Підстави виникнення, зміни, припинення зобов'язань. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 49, 66, 67, 69, 70, 73, 74 додаткові: 2, 17, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та елементи зобов'язання. 2. Система зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. 4. Принципи виконання зобов'язання. 6. Предмет виконання. Альтернативні зобов'язання. Суб'єкти виконання. 7. Спосіб, місце та строк виконання зобов'язань.	3
	Практичне заняття 1. 1. Поняття та елементи зобов'язання. Система зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. Договір як найпоширеніша підстава виникнення зобов'язань. 5. Підстави зміни та припинення зобов'язань.	2

Аналізувати поняття, умови та виконання зобов'язання. Пояснювати принципи виконання зобов'язань. Розуміти правові наслідки порушення зобов'язання. Усвідомлювати підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.	Тема 2. Виконання зобов'язань. Відповідальність за порушення зобов'язань. Лекція 2. План 1. Поняття і загальні умови (засади) виконання зобов'язання. 2. Поняття та принципи виконання зобов'язань. 3. Суб'єкти виконання зобов'язання. 4. Правові наслідки порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 49, 66, 67, 69, 70, 73, 74 додаткові: 2, 17, 29, 30 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Загальні засади виконання зобов'язання 2. Принцип належного виконання зобов'язання. 3. Принцип реального виконання зобов'язання. 4. Принцип справедливості, добросовісності та розумності. 5. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Поняття та правові наслідки порушення зобов'язання. 6. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.	3
	Практичне заняття 2. 1. Поняття і загальні умови (засади) виконання зобов'язання. 2. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. 3. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. 4. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.	2
Аналізувати: поняття, значення та функції способів забезпечення виконання зобов'язань. Характеризувати види забезпечення виконання зобов'язань.	Тема 3. Способи забезпечення виконання зобов'язань Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 30, 49, 52, 54, 67, 69, 70, 71, 73 додаткові: 2, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота: 1. Види забезпечення виконання зобов'язання. 2. Способи забезпечення виконання зобов'язань. 3. Неустойка. 4. Завдаток. 5. Порука. 6. Гарантія. 7. Застава. 8. Притримання.	3
	Практичне заняття 3. 1. Характеристика видів забезпечення виконання зобов'язань.	2

	2. Поняття, значення та функції способів забезпечення виконання зобов'язань. 3. Способи забезпечення виконання зобов'язань.	
Аналізувати поняття припинення зобов'язань. Розуміти підстави припинення зобов'язань.	Тема 4. Припинення зобов'язань Лекція 3. План 1. Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. 2. Припинення зобов'язання правочином (належним виконанням, зарахуванням, домовленістю сторін). 3. Припинення зобов'язання з інших підстав. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 49, 52, 54, 67, 69, 70, 71, 73 додаткові: 2, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Загальна характеристика припинення зобов'язань. 2. Підстави припинення зобов'язань. 3. Передання боржником кредиторів відступного. Зарахування зустрічних односторонніх вимог. 4. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. 5. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. 6. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. 7. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи – підстава припинення зобов'язання.	3
	Практичне заняття 4. 1. Загальна характеристика припинення зобов'язань. 2. Підстави припинення зобов'язань. 3. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. 4. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. 5. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання.	2
Аналізувати поняття та значення цивільно-правового договору. Характеризувати види цивільних договорів. Пояснювати Порядок та стадії укладення цивільно-правового договору. Розуміти елементи договору. Усвідомлювати співвідношення договору з законом, звичаєм.	Тема 5. Цивільно-правовий договір Лекція 4. План 1. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. 2. Види цивільних договорів. 3. Форма договору. Порядок та стадії його укладення. 4. Зміна або розірвання договору, їх правові наслідки. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 49, 52, 54, 67, 69, 70, 71, 73 додаткові: 2, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Правова природа та функції договору. 2. Порядок укладення договорів. Оферта і акцепт. Особливості укладення окремих видів договорів. 3. Форма договору.	3

	4. Умови договору (істотні, випадкові, звичайні). 5. Елементи договору: – суб'єкти договору (договірних відносин); – предмет договору; – зміст договору; тлумачення змісту положень договору . 6. Свобода договору та її межі. 7. Зміна та припинення договору. 8. Типи та види договорів: – договір приєднання; – публічний договір; – типові та примірні договори; 9. Співвідношення договору з законом, звичаєм.	
	Практичне заняття 5. 1. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. 2. Порядок укладення договорів. Оферта і акцепт. Особливості укладення окремих видів договорів. 3. Форма договору. Порядок укладення договору. 4. Зміна та припинення договору.	2
Аналізувати поняття договору купівлі-продажу та договору роздрібної купівлі-продажу. Пояснювати поняття суб'єктів договору купівлі-продажу. Розуміти відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. Характеризувати елементи договору купівлі-продажу.	Тема 6. Договір купівлі-продажу Лекція 5. План 1. Загальна характеристика договору купівлі-продажу. 2. Укладення договору купівлі-продажу. Характеристика елементів договору. 3. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. 4. Поняття та особливості договору роздрібної купівлі-продажу. Рекомендовані джерела: основні: 1, 9, 20, 48, 49, 54, 65, 67, 69, 73 додаткові: 2, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Джерела правового регулювання договору купівлі-продажу. Сфера його застосування. 2. Порядок укладення договору купівлі-продажу. Характеристика його елементів. 3. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. 4. Поняття та особливості договору роздрібної купівлі-продажу. 5. Суб'єкти договору роздрібної купівлі-продажу. Правовий статус продавця. 6. Порядок укладення договору та форма договору роздрібної купівлі-продажу.	3

	Практичне заняття 6. 1. Загальна характеристика договору купівлі-продажу та джерела його правового регулювання. 2. Укладення договору купівлі-продажу. Елементи договору.	2
	Практичне заняття 7. 1. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. 2. Поняття порядок укладення договору роздрібною купівлі-продажу. 3. Суб'єкти договору роздрібною купівлі-продажу.	2
Аналізувати поняття договору поставки та договору контрактації. Пояснювати поняття суб'єктів договору поставки та договору контрактації. Характеризувати елементи договору поставки та договору контрактації. Усвідомлювати відповідальність сторін за договором поставки.	Тема 7. Договір поставки. Договір контрактації Лекція 6. План 1. Поняття та загальна характеристика договору поставки 2. Зміна та розірвання договору поставки. 3. Відповідальність сторін за договором поставки. 4. Поняття та загальна характеристика договору контрактації сільськогосподарської продукції. Рекомендовані джерела: основні: 1, 5, 9, 20, 34-38, 66, 67, 69, 71, 73 додаткові: 2, 17, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота: 1. Поняття та загальна характеристика договору поставки. 2. Зміна та розірвання договору поставки. 3. Відповідальність сторін за договором поставки. 4. Поняття та загальна характеристика договору контрактації сільськогосподарської продукції. 5. Права та обов'язки сторін за договором контрактації сільськогосподарської продукції. 6. Відповідальність сторін за договором контрактації сільськогосподарської продукції	3
	Практичне заняття 8. 1. Договір поставки: поняття та загальна характеристика. 2. Зміна та розірвання договору поставки. 3. Відповідальність сторін за договором поставки.	2
	Практичне заняття 9. 1. Договір контрактації сільськогосподарської продукції: поняття та загальна характеристика. 2. Права, обов'язки та відповідальність сторін за договором контрактації сільськогосподарської продукції. 3. Зміна та розірвання договору контрактації сільськогосподарської продукції.	2

Аналізувати окремі види договірних зобов'язань, що опосередковують перехід права власності. Пояснювати особливості укладення та виконання договору міни. Розуміти поняття та порядок укладення договору дарування. Характеризувати договір ренти. Усвідомлювати особливості договору довічного утримання.	Тема 8. Окремі види договірних зобов'язань, що опосередковують перехід права власності: договір міни (бартеру); договір дарування; договір довічного утримання; договір ренти Лекція 7. План 1. Договір міни: поняття та загальна характеристика. Особливості укладення та виконання договору міни. 2. Особливості правового регулювання товарообмінних операцій у зовнішньоекономічній діяльності 3. Договір дарування. Елементи договору дарування. 4. Поняття та загальна характеристика договору ренти. Рекомендовані джерела: основні: 1, 5, 10, 13, 66, 67, 69, 70, 71, 73 додаткові: 2, 17, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Особливості укладення та виконання договору міни. 2. Особливості правового регулювання товарообмінних операцій у зовнішньоекономічній діяльності 3. Елементи договору дарування. 4. Порядок укладення, форма та істотні умови договору дарування. Поняття та елементи договору ренти. 5. Правове регулювання благодійної діяльності. 6. Поняття та елементи договору довічного утримання. 7. Зміна, розірвання та припинення договору довічного утримання.	4
	Практичне заняття 10. 1. Поняття та загальна характеристика договору міни. 2. Елементи та особливості укладення договору міни. 3. Особливості правового регулювання товарообмінних операцій у зовнішньоекономічній діяльності.	2
	Практичне заняття 11 1. Поняття та порядок укладення договору дарування. 2. Форма та істотні умови договору дарування 3. Відмова від договору та розірвання договору дарування. Правові наслідки. 4. Договір ренти: поняття та загальна характеристика договору. 5. Відмова від договору ренти. Підстави розірвання договору. Правові наслідки. 6. Поняття та загальна характеристика договору довічного утримання.	2

Аналізувати поняття договору найму (оренди). Пояснювати елементи договору оренди. Розуміти порядок укладення договору Характеризувати різновиди договору найму (оренди). Усвідомлювати особливості договору найму (оренди) земельних ділянок.	Тема 9. Договір найму (оренди). Різновиди договору майнового найму Лекція 8. План 1. Загальна характеристика договору найму (оренди). 2. Елементи договору оренди. 3. Порядок укладення зміни, розірвання та припинення договору оренди. Особливості договору оренди державного та комунального майна. 4. Різновиди договору найму (оренди). Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 11, 27, 28, 29, 65, 67, 69, 70, 71, 73 додаткові: 2, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Сфера застосування та законодавче регулювання договору найму (оренди). 2. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. 3. Особливості договору прокату. 4. Особливості договору найму (оренди) будівель і споруд. 5. Особливості договору найму (оренди) транспортних засобів. 6. Особливості договору найму (оренди) земельних ділянок. 7. Особливості договору оренди державного та комунального майна.	3
	Практичне заняття 12. 1. Поняття, предмет та строк договору найму. 2. Порядок укладення та форма договору. 3. Зміна, розірвання та припинення договору. Правові наслідки. 4. Порядок укладення та форма договору прокату. 5. Договір найму (оренди) будівель і споруд: поняття, порядок укладення та форма договору. 6. Договір найму (оренди) транспортних засобів: поняття, форма договору, види договорів найму (оренди) транспортних засобів. 7. Договір найму (оренди) земельних ділянок: поняття, порядок укладення та форма договору. 8. Договір оренди державного та комунального майна.	2
Аналізувати поняття та види договору підряду. Пояснювати порядок укладення договору. Розуміти елементи договору підряду.	Тема 10. Договір підряду. Спеціальні види договорів підряду Лекція 9. План 1. Загальні положення про договір підряду. 2. Сторони договору підряду. 3. Види договору підряду Рекомендовані джерела: основні: 1, 9, 12, 20, 41-43, 64, 66, 67, 69, 70, 73 додаткові: 2, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2

Характеризувати договір будівельного підряду. Усвідомлювати відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання умов договору підряду.	Самостійна робота 1. Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. 2. Види договору підряду. 3. Договір побутового підряду. Виконання договору побутового підряду та гарантії прав замовника. 4. Договір будівельного підряду. 5. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт. 6. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. 7. Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.	3
	Практичне заняття 13. 1. Загальні положення про договори підряду. Сфера застосування та законодавче регулювання. 2. Елементи договору підряду. 3. Порядок укладення і форма договору підряду. 4. Особливості виконання договору підряду. Особливості прийняття роботи, виконаної за договором підряду. 5. Відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання умов договору підряду. 6. Поняття та загальна характеристика договору побутового підряду. Елементи договору побутового підряду.	2
	Тема 11. Договір доручення, комісії, управління майном, зберігання (схову). Лекція 10. План 1. Договір доручення. Поняття та істотні умови. 2. Підстави та порядок припинення договору доручення 3. Договір комісії. Поняття і види договору комісії. Субкомісія. Виконання та припинення договору комісії. 4. Договір управління майном: права та обов'язки сторін. Рекомендовані джерела: основні: 1, 11, 17, 25, 65, 67, 69, 71, 73 додаткові: 2, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
Аналізувати поняття договорів доручення, комісії, зберігання (схову). Пояснювати поняття та істотні умови договору доручення. Розуміти поняття і види договору комісії. Характеризувати поняття та елементи договору зберігання.	Самостійна робота 1. Поняття та істотні умови договору доручення. 2. Сторони договору доручення. 3. Підстави та порядок припинення договору доручення. 4. Поняття і види договору комісії. Субкомісія. 5. Сторони договору комісії. Їх права та обов'язки. 6. Виконання та припинення договору комісії. 7. Права та обов'язки сторін в договорі управління майном. 8. Поняття та елементи договору зберігання. 9. Договір складського зберігання.	3

	Практичне заняття 14. 1. Поняття і зміст договору доручення. 2. Права та обов'язки сторін за договором доручення. 3. Правове регулювання договору комісії. 4. Договір управління майном. 5. Поняття договору зберігання. 6. Сторони в договорі зберігання. Їх права та обов'язки.	2
Аналізувати особливості договорів у фінансовій та банківській сфері. Пояснювати поняття договору позики. Розуміти поняття кредитного договору. Характеризувати договір банківського вкладу.	Тема 12. Цивільно-правові договори у фінансовій та банківській сфері. Лекція 11. План 1. Договір позики. Відповідальність за договором позики. 2. Кредитний договір: загальна характеристика та сфера застосування. 3. Договір банківського вкладу: порядок укладення та форма. 4. Договір банківського рахунка. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Рекомендовані джерела: основні: 1, 2, 9, 10, 21, 28, 48, 49, 50, 54, 66, 67, 69 додаткові: 2, 17, 29, 30, 33 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Кредитний договір. Способи забезпечення кредитних договорів. 2. Виконання кредитного договору та відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору. 3. Порядок укладення та форма договору банківського вкладу. Правова природа ощадної книжки та ощадного сертифіката. 4. Виконання договору банківського вкладу та відповідальність за невиконання чи неналежне виконання договору. 5. Законодавство, що регулює відносини з відкриття, використання та закриття банківських рахунків. 6. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта. 7. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. 8. Поняття, зміст та основні форми безготівкових розрахунків.	3

	Практичне заняття 15. 1. Договір позики. 2. Кредитний договір. 3. Порядок укладення та форма договору банківського вкладу. Виконання договору банківського вкладу. 4. Договір банківського рахунка Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань.	2
Аналізувати поняття і види зобов'язань, що виникають з односторонніх дій. Пояснювати поняття публічної обіцянки винагороди. Розуміти поняття публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Характеризувати публічну обіцянку нагороди за результатами конкурсу. Усвідомлювати правові наслідки вчинення дій особою в майнових інтересах іншої особи без її доручення.	Тема 13. Недоговірні зобов'язання. Зобов'язання з односторонніх дій Рекомендовані джерела: основні: 1, 7, 61, 63, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 7, 42 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Поняття і види зобов'язань, що виникають з односторонніх дій. 2. Публічна обіцянка винагороди: поняття і ознаки. 3. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. 4. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. 5. Правова природа конкурсу як підстави виникнення цивільних правовідносин. 6. Правові наслідки вчинення дій особою в майнових інтересах іншої особи без її доручення. 7. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи. 8. Зобов'язання, що виникають внаслідок загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.	4
	Практичне заняття 16. 1. Загальна характеристика публічної обіцянки винагороди 2. Зобов'язання, які виникають із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу 3. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.	2
	Практичне заняття 17. 1. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. 2. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи. 3. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. 4. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.	2

Аналізувати поняття та значення зобов'язань з відшкодування шкоди. Пояснювати поняття протиправної поведінки. Розуміти поняття шкоди. Характеризувати суб'єкти та об'єкт зобов'язання із завдання шкоди. Усвідомлювати причинний зв'язок між протиправною поведінкою та завданою шкодою.	Тема 14. Зобов'язання із відшкодування шкоди Лекція 12. План 1. Поняття та значення зобов'язань з відшкодування шкоди. 2. Поняття протиправної поведінки. Поняття шкоди. 3. Регресні вимоги та їх види. 4. Підстави (умови) відповідальності за завдання шкоди. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 7, 61, 62, 63, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 7, 42, 43 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Поняття та підстави цивільно-правової відповідальності за завдання шкоди 2. Поняття протиправної поведінки. Поняття шкоди. 3. Поняття причинного зв'язку між протиправною поведінкою та завданою шкодою. 4. Поняття недоговорної вини. 5. Підстави звільнення від відповідальності за завдання шкоди	3
	Практичне заняття 18. 1. Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди. 2. Поняття протиправної поведінки. Поняття шкоди. 3. Суб'єкти та об'єкт зобов'язання із завдання шкоди. 4. Право регресу до винної особи. Поняття протиправної поведінки. 5. Поняття шкоди. 6. Випадки відповідальності без вини.	2
Розуміти поняття спеціальних деліктів цивільного права. Аналізувати аналізувати окремі випадки відповідальності за заподіяння шкоди. Пояснювати співвідношення договорної та недоговорної відповідальності.	Тема 15. Окремі(спеціальні) делікти в цивільному праві Лекція 13. План 1. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом місцевого самоврядування або їх посадовими чи службовими особами. 2. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. 3. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, особами, цивільна дієздатність яких обмежена, та особами, які не усвідомлювали значення своїх дій та (або) не могли керувати ними. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. 4. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг	2

	Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 7, 61, 63, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 7, 42, 43 інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота 1. Співвідношення договірної та недоговірної відповідальності. Делікт як підстава притягнення до недоговірної відповідальності. 2. Місце деліктних зобов'язань у системі зобов'язального права. 3. Відповідальність за шкоду, завдану малолітньою, неповнолітньою або недієздатною особою. 4. Відповідальність за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. 5. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг.	3
	Практичне заняття 19. 1. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом місцевого самоврядування або їх посадовими чи службовими особами. 2. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. 3. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. 4. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, особами, цивільна дієздатність яких обмежена, та особами, які не усвідомлювали значення своїх дій та (або) не могли керувати ними. 5. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. 6. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг.	2
Аналізувати поняття спадкування і права на спадкування Пояснювати поняття спадщини, її склад Розуміти поняття здійснення права на спадкування Характеризувати суб'єкти та об'єкти спадкування.	Тема 16. Загальні положення спадкового права Лекція 14. План 1. Поняття спадкування і права на спадкування. 2. Види спадкування. 3. Об'єкти спадкування 4. Відкриття спадщини. 5. Особливі випадки спадкування. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 5, 9, 11, 22, 28 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Основні категорії спадкування 2. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі)	3

	3. Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування) 4. Спадкування права спадкодавця на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки	
	Практичне заняття 20. 1. Поняття та значення спадкування. 2. Поняття спадщини, її склад. 3. Відкриття спадщини. 4. Склад спадкових відносин. 5. Право на спадкування. 6. Спадкування права на окремі види майна.	2
Аналізувати поняття спадкування за заповітом. Пояснювати поняття заповіту Розуміти зміст заповіту.	Тема 17. Спадкування за заповітом Лекція 15. План 1. Поняття заповіту та його правова природа. 2. Форма заповіту. Порядок посвідчення заповіту. 3. Зміст заповіту. 4. Заповідальний відказ. Заповідальне покладення. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 5, 9, 11, 22 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Ознаки заповіту 2. Посвідчення заповіту нотаріусом 3. Посвідчення заповіту іншими посадовими, службовими особами 4. Посвідчення заповіту консулом. 5. Посвідчення заповіту при свідках.	3
	Практичне заняття 21. 1. Поняття спадкування. Спадкування як універсальне правонаступництво. 2. Спадкодавці та спадкоємці. Усунення від права на спадкування. 3. Час, місце відкриття спадщини. Склад спадщини. 4. Заповіт подружжя. 5. Секретний заповіт. 6. Тлумачення заповіту. 7. Недійсність заповіту.	2
Аналізувати поняття спадкування за законом. Характеризувати черги спадкоємців за законом	Тема 18. Спадкування за законом Лекція 16. План 1. Поняття спадкування за законом. Черговість спадкування за законом 2. Зміна черговості одержання права на спадкування 3. Зміна розміру частки у спадщині спадкоємця за законом. Черговість спадкування за законом. 4. Спадкування за правом представлення. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 5, 9, 11, 22, 28 інтернет-ресурси: 1-5	2

	Самостійна робота 1. Черговість спадкування за законом. 2. Зміна черговості одержання права на спадкування. 3. Розмір частки у спадщині спадкоємця за законом. 4. Перша черга спадкоємців за законом. 5. Друга черга спадкоємців за законом. 6. Четверта черга спадкоємців за законом. 7. П'ята черга спадкоємців за законом. 8. Спадкування за правом представлення.	3
	Практичне заняття 22. 1. Загальна характеристика спадкування за законом. 2. Черговість спадкування. 3. Спадкування за правом представлення. 4. Спадкування усиновленими та усиновлювачами	2
Аналізувати способи прийняття спадщини Пояснювати правові наслідки відмови від прийняття спадщини Розуміти поняття відмови від прийняття спадщини	Тема 19. Здійснення права на спадкування Лекція 17. План 1. Поняття та загальна характеристика прийняття спадщини. 2. Способи прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. 3. Відмова від прийняття спадщини. Відкликання відмови від прийняття спадщини. Визнання відмови від прийняття спадщини недійсною. 4. Спадкова трансмісія. Відумерлість спадщини. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 75 додаткові: 2, 5, 9, 11, 22, 24 інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота 1. Порядок і строки прийняття спадщини. 2. Відмова від прийняття спадщини. 3. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. 4. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця 5. Здійснення охорони спадкового майна.	3
	Практичне заняття 23. 1. Прийняття спадщини: порядок та строки прийняття спадщини; 2. Відмова від прийняття спадщини; 3. Відумерлість спадщини; 4. Охорона спадкового майна. 5. Управління спадщиною. Договір на управління спадщиною.	2
Аналізувати поняття та юридичну природу відносин із виконання заповіту.	Тема 20. Виконання заповіту. Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 5, 9, 11 інтернет-ресурси: 1-5	

Розуміти поняття та повноваження виконавця заповіту. Пояснювати право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень та на відшкодування витрат.	Самостійна робота 1. Юридична природа відносин із виконання заповіту 2. Призначення виконавця заповіту та його повноваження 3. Оформлення права на спадщину	4
	Практичне заняття 24. 1. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень та на відшкодування витрат, пов'язаних з цим. 2. Виконавець заповіту. Повноваження виконавця заповіту.	2
Аналізувати Поняття та зміст спадкового договору. Розуміти правові наслідки розірвання спадкового договору. Характеризувати: сторони та предмет спадкового договору	Тема 21. Спадковий договір Рекомендовані джерела: основні: 1, 6, 11, 65, 70, 71, 73, 74 додаткові: 2, 5, 9, 11 інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота 1. Поняття та зміст спадкового договору. 2. Порядок виконання спадкового договору. 3. Розірвання спадкового договору та його правові наслідки. 4. Особливості спадкового договору за участю подружжя	3
	Практичне заняття 25. 1. Спадковий договір: поняття та сторони. 2. Форма спадкового договору. 3. Виконання та забезпечення виконання спадкового договору. 4. Розірвання спадкового договору та його правові наслідки. 5. Особливості спадкового договору за участю подружжя.	2
Індивідуальне завдання		16
Курсова робота		30
Разом за II семестр		180/6
Підсумковий контроль		екзамен
Всього		360/12

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
5. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 590/97-ВР від 21.10.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>.
6. Сімейний кодекс України від 10.01.2002р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
8. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 04.11.2018 №3792-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
9. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>.
10. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
11. Про нотаріат: Закон України від 2.09.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991р. (в редакції Закону №3161-IV від 01.12.2005 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
14. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р.(в ред. від 28.04.2023) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
15. Про товарні біржі: Закон України від 10.12.1991р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.
16. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14 липня 2020 року № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>.
17. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
18. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>.

19. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 № 2269-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.
20. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
21. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>.
22. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07. 2022 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
23. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII. (в редакції від 31.03.2023) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
24. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.
25. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19>.
26. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV (в редакції від 04.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.
27. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 3.10.2019 р. № 157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#n475>.
28. Про фінансовий лізинг: Закон України від 4 лютого 2021 року № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#n231>.
29. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
30. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/960>.
31. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 30.03.2020 № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20>.
32. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
33. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 № 1559-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text>.
34. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 №2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>.
35. Про ринок природного газу: Закон України від 9.04.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19>

36. Про інформацію : Закон України від 2.10.92 р. № 2657-XII : в редакції від 13.01.11 р. № 2938-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
37. Про енергетичну ефективність: Закон України від 21.10.2021 р. № 1818-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94>.
38. Про теплопостачання Закон України від 2.06.2005р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2633-15>.
39. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17>.
40. Про концесію: Закон України від 3.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#n647>.
41. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>.
42. Про залізничний транспорт: Закон України від 4.04.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр>.
43. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>.
44. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6.04.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-14>.
45. Про страхування: Закон України від 07.03. 1996 р. № 85/96-ВР в редакції Закону від 06.05.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
46. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.
47. Повітряний кодекс України від 4.05.1993р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.
48. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04. 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.
49. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
50. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
51. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.
52. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>.
53. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
54. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 № 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15>.
55. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2.03.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

56. Про охоронну діяльність: Закон України від 22.03.2012 р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17>.
57. Про виконавче провадження: Закон України від 2.06.2016р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
58. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України № 3687-XII від 15.12.1993 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
59. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України № 3689-XII від 15.12.1993 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
60. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.
61. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94>.
62. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17>.
63. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>.
64. Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому: Закон України від 15 серпня 2022 року № 2518-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2518-20#Text>
65. Бабенко К. А., Банах С. В., Бобрик В. І., Буглак Ю. О., Возьний К. З., Войтенко Т. В., Галуцько В. В., Григор'єв М. В., Дніпров О. С., Дрозд О. Ю., Дьомін Ю. М., Журавльов Д. В., Короед С. О., Кармаза О. О., Кушерець Д. В., Клемпарський М. М., Лазур Я. В. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України: станом на 5 лютого 2019 року / за заг. ред. С. О. Короеда. Київ: ВД "Професіонал", 2019. 496 с.
66. Бабенко К. А., Банах С. В., Бобрик В. І., Буглак Ю. О., Галуцько В. В., Дьомін Ю. М., Дніпров О. С., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Короед С. О., Кармаза О. О., Кушерець Д. В., Клемпарський М. М., Лазур Я. В., Лошицький М. В., Махінчук В. М., Могілевський Л. В. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: станом на 2 вересня 2019 року / за заг. ред. С. О. Короеда. Київ: ВД "Професіонал", 2019. 1152 с.
67. Вавженчук С. Я. В12 Договірне право : підручник : у 2 т. Т. І. Харків : Право, 2022. 632 с.
68. Право інтелектуальної власності : підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакар та ін. ; ред. Т.В. Ярошевська. Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.
69. Тетарчук І. В. Договірне право України. Для підготовки до іспитів . К. : ЦУЛ, 2020. 260 с.

70. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 220 с.
71. Цивільне право України: підручник. 3-є вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 796с.
72. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
73. Цивільне право (особлива частина) : навч. посібник / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
74. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитоновна Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

Додаткові:

1. Захист цивільних справ : навч.-метод. посіб. [Електронне видання]. 1. Г. Бабич; Нац. ун-т «Одеська юрид. Академія». Одеса : Фенікс. 2023. 26 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/25623>.
2. Верба О. Б. Проблеми правового регулювання приватних відносин в умовах оновлення цивільного законодавства України: колективна монографія / О. В. Авраменко, У. Б. Андрусів, О. Б. Верба та ін.; за ред. проф. І. В. Красницького та проф. Ю. М. Юркевича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2023. 868 с.
3. Гнатів О. Юридичні особи публічного права: підходи до розуміння. Law. State. Technology, 2022. Вип. 1. С. 39–45.
4. Зелінський О. І. Правове регулювання реорганізації юридичних осіб: національний та європейський виміри. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 1. С. 144–147.
5. Михальнюк О. В. Правовий статус фізичної особи як підприємця в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 12. С. 264–269.
6. Довгерт А. С., Бірюков О. М. Транскордонні банкрутства та рекодифікація цивільного законодавства України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. № 4. С. 111–128.
7. Довгерт А. Рекодифікація Цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту. *Право України*. 2019. № 1. С. 27–41.
8. Кот О. О., Великанова М. М. Способи захисту цивільних прав: оновлення статті 16 ЦК України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. Т. 30. №3. С. 242–255.
9. Єфімова А. О., Гуня В. М., Косяченко К. Е. Аналіз спадкування за законом у цивільному праві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 152–155. URL: http://lsej.org.ua/5_2022/34.pdf.
10. Єфремова І. І., Терещук М. М. Проблеми реалізації позасудових способів захисту цивільних прав. *Економіка, фінанси, право*. 2022. № 8. С. 17–21.

11. Заїка Ю. Договір на управління спадщиною. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 29–34.
12. Захарчук А. Інститут приватної власності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С. 23–31.
13. Іваницький А. Значення практики Європейського суду з прав людини для вдосконалення національного цивільного законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 24–28.
14. Іванов А. М., Кривний В. Є., Старина С. К. Криптовалюта та цивільне право: проблеми правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 156–159. URL: http://lsej.org.ua/5_2022/35.pdf.
15. Карнаух Б. Захист власності Європейським судом з прав людини і горизонтальний ефект. *Право України*. 2021. № 5. С. 149–166.
16. Кодинець А. Здійснення і захист інформаційних прав особи при проведенні фото-та відеозйомок. *Право України*. 2022. № 9. С. 61–72.
17. Колісникова Г., Тупицька Є. Принцип добросовісності в регулюванні споживчих договорів у цивільному праві України. *Право України*. 2021. № 9. С. 57–65.
18. Кондрат'єва Л. Груповий позов як процесуальний засіб захисту прав споживачів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 34–38.
19. Коструба А., Хоменко М. Генеза вчення про юридичні факти у науці цивільного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 167–185.
20. Кот О. Розвиток доктрини приватного права у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав. *Право України*. 2019. № 1. С. 217–236.
21. Кохановська О. Розвиток доктрини немайнових відносин в Україні. *Право України*. 2019. № 1. С. 93–104.
22. Красицька Л. Сімейні особисті немайнові права в національній доктрині приватного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 120–135.
23. Коссак В. М., Ільків О. В. Речові права на чуже майно в контексті оновлення цивільного законодавства України. Аналітичнопорівняльне правознавство. 2023. № 2. С. 85–88.
24. Крат В. Спільна часткова власність крізь призму практики Верховного Суду: окремі аспекти. URL: <https://so.supreme.court.gov.ua/news/564/spilna-chastkova-vlasnist-kriz-pryzmu-praktykyverkhovnoho-sudu-okremi-aspekty>.
25. Майкут Х. В., Андрусів У. Б. Кондикційне зобов'язання як універсальний спосіб захисту речових прав. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 8 (22). С. 26–36. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6355>
26. Марченко В. Здійснення суб'єктивних цивільних прав: нотаріальний аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 44–49.
27. Мінковський В. В. Самозахист порушених цивільних прав внаслідок неправомірного використання торговельної марки на веб-сайті. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 200–202. URL: http://lsej.org.ua/5_2022/46.pdf.
28. Музика А., Музика Л., Стефанчук М. Цивільне, сімейне та кримінальне право в аспекті охорони прав дитини: міжгалузевий підхід. *Право України*. 2022. № 10. С. 42–58.

29. Панченко С. В. Поняття захисту цивільних прав учасників зобов'язань. *Часопис цивілістики*. 2023. Вип. 51. С. 13–18.
30. Панченко С. В. Поняття здійснення цивільних прав учасників договірних зобов'язань. *Наукові записки. Серія: Право*. 2023. Вип. 15. С. 172–176
31. Парасюк М. В. Щодо принципів цивільного права України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 37. С. 77–83.
32. Посикалюк О. Штучний інтелект: пошук правових конструкцій введення у цивільний обіг. *Право України*. 2022. № 6. С. 139–148.
33. Примак В. Розірвання договору як спосіб цивільно-правового захисту в кризових умовах. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 43–49.
34. Скрипник В. Вексель у системі об'єктів цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 42–47.
35. Спасибо І. Про доктринальні засади реституції власності. *Право України*. 2021. № 5. С. 167–177.
36. Скрипник В. Транспортні послуги в системі об'єктів цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 50–55.
37. Сліпченко С., Жорнокуй Ю. Особисті немайнові права у національній доктрині цивільного права. *Право України*. 2019. № 1. С. 105–119.
38. Харченко Г. Цивільно-правовий захист володіння власником майна. *Право України*. 2021. № 5. С. 135–148.
39. Цитульський В. І. Право користування чужим майном (сервітут): цивільно-правові аспекти : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2023. 191 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5801>
40. Череватенко І. Порядок перегляду справ наказного провадження щодо вимоги про стягнення аліментів на утримання дитини (дітей). *Право України*. 2022. № 10. С. 100–111.
41. Юркевич Ю. М., Майкут Х. В. Охорона та захист права власності в Україні: деякі проблеми правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 209–211.
42. Слома В.М. Цивільно-правові зобов'язання з множинністю суб'єктів : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 384 с.
43. Черняк О. Гармонізації законодавства ЄС в сфері відшкодування шкоди, завданої неповнолітніми особами. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023, no. 3, Oct. pp. 124-9, <https://doi.org/10.35774/>.
44. Яновицька А. В. Передумови та тенденції правового регулювання криптовалюти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 169–172. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/36.pdf.

Інтернет-ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
2. www.library.vn.ua – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Отамановського.

3. www.rada.gov.ua. - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
4. www.president.gov.ua - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. www.sun.vtei.com.ua. - система управління навчання MOODLE.